

Sürətlə yeniləşən, müasirləşən Sumqayıt

Azərbaycanda ötən əsrin əvvəllərində başlanan sənayeləşmə prosesi 40-50-ci illərdə daha geniş vüsət alaraq həm də ölkədə bir neçə sifət sənaye şəhərinin tikilməsinə səbəb oldu. Müasir dövrdə öz sənaye potensialına görə ölkəmizin ikinci sayılan Sumqayıt şəhəri də məhz o illərdə salınıb.

Bu gün artıq 70 yaşlı tamamilən Sumqayıt öz gənclik tərəvəzini heç itirməyib. Xəzərin sahilində yerləşən bu şəhər öz geniş prospekt və küçələriylə, yaşıl park və xiyabnlarıyla, səliqəli mikrorayon və məhəllələriylə hər zaman respublikamızda sayılıb-seçilib. Belə bir özünəməxsusluğun itirilməməsi üçün bir neçə ildir ki, şəhərdə görünməmiş miqyasda quruculuq-abadlıq işlərinə başlanılmışdır. Hazırda bu işlər yüksək tempdə, ən modern memarlıq üsulları ilə həyata keçirilməkdə davam etdirilir. Bu səbəbdən də şəhər göz qabağında gün-gündən gözəlləşir, müasirləşir.

İşlərə şəhərin bütün səlahiyyətli idarə və təşkilatları səfərbər edilmişdir və onların arasında ən fəalından biri Sumqayıt Şəhər Mənzil-Kommunal

dan biri olub.

"Biz Sumqayıtın inkişafına kompleks şəkildə yanaşıq. Şəhərin inkişafı üçün master plan hazırlanır, onun ilkin əlamətləri artıq var və reallaşır. Mən yeni, müasir yaşayışa hesab edirəm ki, bir neçə il ərzində Sumqayıtda çox böyük quruculuq, abadlıq işləri başa gətirəcək və şəhər ölkəmizin, bölgənin və belə də dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevriləcəkdir. Bu bizim hədəfimizdir. Bəzi hallarda qarşıya qoyduğumuz hədəflər çox böyük görünür, ancaq həyat göstərir ki, biz bütün məqsədlərə çatırıq". İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

Sumqayıt postsovet dövründə salınıb və bu il cəmi 70 yaşlı tamamilən müasir zəhmətkeşlər şəhəridir. Belə gənc olmasına baxmayaraq, Sumqayıtın respublikamızın heyətində əlamətdar hadisələrə dolu, iri hərflərlə yazılmış öz salnaməsi var. Sifət sənaye mərkəzi kimi layihələndirildiyindən buradadır küçə və prospektlərin inkişafı, park və xiyabanların çoxluğu şəhərin ümumi simasını formalaşdıran amillərdir. Şəhər salınarkən zavod və fabriklərin çoxluğunu nəzərdə tutulmuşdur.

gün ərzində bir dəfə də olsun, öz işi otətinə daxil ola bilmir, sərəncam və tapşırıqlarını ələ aymaq üstəçə verirdi. Əlbəttə, Prezident İlham Əliyevin Sumqayıt ictimaiyyəti ilə görüşü zamanı dedi ki, "Sumqayıt paytaxt standartlarına tam şəkildə uyğunlaşdırılmalıdır" sözlərini yüksək keyfiyyətli və sürətlə həyata keçirmək üçün rahatlıq bilmədən çalışmaq lazımdır.

Görüləcək işlər həddən artıq çox olduğundan Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı yanında memar, mühəndis, dizayner və digər şəhərsalma ilə bağlı mütəxəssislərdən ibarət işçi qrup yaradılıb. Bu işçi qrup şəhərə baxış keçirəndən sonra öz məsləhət və təklifləri ilə çıxış etdi. Təkliflər kollegi-

lib. Yolun giriş hissəsində Bayraq Meydanı tikilib.

Sumqayıtın ikinci giriş yolu hesab olunan Sahil küçəsi də yenidən qurulub, dəniz kənarı ilə Novxanı istiqamətində 7,5 kilometr uzunluğunda yol əsaslı temir olub. Yolun eni iki dəfə genişləndirilərək 13 metr çatdırılıb, 112 min kvadratmetr sahəyə asfalt döşənib. Yolboyu hər iki tərəfdə əhəlinin sərbəst hərəkəti üçün piyada yolu çəkilib və 7000 kvadratmetr səki daşı düzülüb. Elə bu küçədə kommunikasiya xətləri çəkilib, bir çox yerlərdə istirahət guşələri yaradılıb, dekorativ ağaclar, kollar, güllər ekilib və yaşıllıqlar salınıb. Yolboyu 5 kilometr uzunluğunda istinad divarları çəkilib, həsərlər aqalay daşı ilə üzünib, yolkənarı obyektlər temir olunub. Yolun Corrat qəsəbəsindən keçən hissəsində sakinlərin istirahəti üçün parklar salınıb, işıqlandırma sistemi quraşdırılıb.

Şəhər ərazisində olan bütün park və meydanları yenidən qurulub. Şəhərdə ekoloji mühitin sağlamlaşdırılması məqsədilə 250 mindən çox ağac, 2 milyona yaxın gül ekilib, küçə və prospektlər boyunca yolların kənarlarına 400 min kvadratmetrdən çox sahədə yaşıllıq zolağı salınıb.

Bu arada ulu öndərimizin adını daşıyan, Sumqayıtın "Heydər parkı"nda da irihəcmli abadlıq, tikinti, yaşllaşdırma tədbirləri həyata keçirilib. Şəhərə dəvət olunmuş işçi qrup dəfələrlə bu parkla bağlı məşvərat iclasları keçirib, arqument və təkliflər müzakirə edildikdən sonra burada yenidənqurma tədbirlərinin aparılması qərarı verilib. Daha sonra çoxsaylı layihələr hazırlansa da, onların arasından ən qabaqcıl düşüncəli, kreativ bir proye seçilmişdir.

Ulu öndərimizin adını daşıyan parkın ərazisi 8 hektardan 10 hektara qədər genişləndirilib. Parkda 200-dən çox müasir işıq diyəri, oturaçaqlar quraşdırılıb, 5 mindən çox ağac, dekorativ kol ekilib, 20 min kvadratmetrdən çox sahədə yaşıllıq zolağı salınıb, 30 min kvadratmetr dağ döşənib, rəngli fontan kompleksi və Bayraq Meydanı tikilib, uşaqlar üçün ağılcə mərkəzi inşa olunub.

"...Sumqayıt gənc şəhərdir. O, çox sərfəli, gözəl bir tarixi yol keçibdir. İndi Sumqayıt Azərbaycanın həm gözəl, həm də böyük iqtisadi, sənaye potensialına malik bir şəhərdir, həm də gözəl insanlar şəhəridir... Bizim üçün ən əhəmiyyətli, əziz olanı odur ki, Sumqayıtda Azərbaycanın bütün guşələrindən, şəhərlərindən, bölgələrindən vətəndaşlarımız toplaşsınlar, məskunlaşsınlar, burada bir ailə - sumqayıtlılar ailesi qurulur. Sumqayıt şəhəri bütün Azərbaycanı təmsil edir. Bu, Sumqayıtın xüsusiyyəti, əhəmiyyətidir. Ona görə də Sumqayıt Azərbaycan xalqının birlik, hamrəylik şəhəridir, ölkəmizin dayağıdır, gözəl bir guşəsidir". Ümummilli lider Heydər ƏLİYEV.

"...Sumqayıt mən bax belə görürəm: gələcəkdə Cənubi Qafqazın ən böyük sənaye mərkəzlərindən biri, dünya miqyasında ən böyük sənaye mərkəzlərindən biri olmalıdır, eyni zamanda, ekoloji cəhətdən tam təmiz, insanlar üçün rahat, gözəl, abad bir şəhər olmalıdır. Sumqayıtın təbiətini, dənizə çıxışı nəzərə alaraq şəhər geniş miqyasda sənaye, turizm, mədəniyyət, istirahət mərkəzi olmalıdır. Bax mən Sumqayıt belə görürəm. Bu məqsədlərə çatmaq üçün hesab edirəm ki, kifayət qədər işlər görülmüşdür və sumqayıtlılar bütün bu işlərdə fəal iştirak etmişlər".

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

dördüncü mərtəbədə nikah mərasim zali da fəaliyyət göstərir.

Parkın ərazisində müasir memarlıq üslubunda Şahmat Məktəbi tikilib. Məktəbdə 25 qrup olmaqla, 550-600 şagirdin dər keçməsi, həmçinin müxtəlif irimiqyaslı yarışların təşkili üçün lazımi şərait yaradılıb. Eyni zamanda, parkın ərazisində Uşaq İncəsənət Məktəbi də inşa edilib.

"Mən çox istəyirdim ki, Sumqayıtda Bakı bulvarına bənzər bir bulvar olsun. Bu gün biz buna nail olduq. Sumqayıt Bulvarı cəmi bir il ərzində, belə də ondan da az bir vaxtda yaradılıb. Məsafəsi dövr kilmətdən çox olan bu bulvar göz oxşayır. Burada həm piyay, həm də bulvar hissələri var, yol çəkilib və bütün infrastruktur, istirahət zonaları yaradılıb. Əminəm ki, qurban Sumqayıt sakinlərini və şəhərin ullaşdırma işlərini sevindirəcək". İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

Ən böyük işlərdən biri də ümumi sahəsi 106 hektar, uzunluğu 4,2 kilometr olan ərazidə salınan Sumqayıt Bulvarında aparılıb.

Bulvar ərazisinin səviyyəsi dəniz

500 yerlik tamaşa, 100 yerlik akt zalı, bütün xidməti otaqlar əsaslı temir edilib, işıqlandırma sistemi müasir üslubda yenidən qurulub. Teatrın qarşısındakı meydana 15 min kvadratmetr qranit daş döşənib, iki fontan və monitör quraşdırılıb. Qeyd edim ki, bu ərəfədə Kimyaçı Mədəniyyət Sarayı da əsaslı temir edilmişdir.

Dövlət başçısının tapşırığına əsasən şəhərdəki avtomobilə sarmışında da xidməti şəhər icra hakimiyyətinin tabeliyinə verilib. Bu iş pilot layihə olaraq əhaliyə neqliyyət xidmətinin lazımı səviyyədə qurulmasını təmin edir.

Şəhərin əksər məhəllə və mikrorayonlarının ərazisində ümumilikdə

"Biz Sumqayıtın inkişafına kompleks şəkildə yanaşıq. Şəhərin inkişafı üçün master plan hazırlanır, onun ilkin əlamətləri artıq var və reallaşır. Mən yeni, müasir yaşayışa hesab edirəm ki, bir neçə il ərzində Sumqayıtda çox böyük quruculuq, abadlıq işləri başa gətirəcək və şəhər ölkəmizin, bölgənin və belə də dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevriləcəkdir. Bu bizim hədəfimizdir. Bəzi hallarda qarşıya qoyduğumuz hədəflər çox böyük görünür, ancaq həyat göstərir ki, biz bütün məqsədlərə çatırıq".

İlham Əliyev, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

"...Sumqayıt gənc şəhərdir. O, çox sərfəli, gözəl bir tarixi yol keçibdir. İndi Sumqayıt Azərbaycanın həm gözəl, həm də böyük iqtisadi, sənaye potensialına malik bir şəhərdir, həm də gözəl insanlar şəhəridir... Bizim üçün ən əhəmiyyətli, əziz olanı odur ki, Sumqayıtda Azərbaycanın bütün guşələrindən, şəhərlərindən, bölgələrindən vətəndaşlarımız toplaşsınlar, məskunlaşsınlar, burada bir ailə - sumqayıtlılar ailesi qurulur. Sumqayıt şəhəri bütün Azərbaycanı təmsil edir. Bu, Sumqayıtın xüsusiyyəti, əhəmiyyətidir. Ona görə də Sumqayıt Azərbaycan xalqının birlik, hamrəylik şəhəridir, ölkəmizin dayağıdır, gözəl bir guşəsidir". Ümummilli lider Heydər ƏLİYEV.

Təsərrüfat Birliyi. Elə bunu nəzərə alıb həmin birliyin rəisi Hüseyn Həsənovla görüşdük və ondan həyata keçirilən və perspektivdə olan tədbirlərdən danışmağı xahiş etdik. Hüseyn müəllim bunları söylədi:

- Dövlətimizin apardığı düzgün neft strategiyası ölkə iqtisadiyyatının inkişafına və bununla yanaşı, şəhər və qəsəbələrin, rayon mərkəzlərinin yenidən qurulub abadlaşmasına, müasirləşməsinə yüksək şərait yaratmışdır. Respublikamızın ikinci sənaye şəhəri sayılan Sumqayıtda aparılan tikinti-quruculuq tədbirləri də buna bariz nümunədir.

Son illər ölkədə qəbul olunan Dövlət proqramları, imzalanmış qanun və fərmanlar əsasən sosializmə uyğun olub və onlar sadəcə kağız üzərində qalmayırağ öz eksiini dəfələrlə artmış teqadül və məaşlarda, salınan transmilli maqistralarda, yol keçdi və körpülərdə, tikilən təhsil və səhiyyə ocaqlarında, ticarət və istirahət mərkəzlərində tapmışdır. Və bu proses durmadan, daim öz axarı ilə davam etdirilir.

Sevindiricidir ki, burada dünyəvilik, müasirləşmə prinsipləri nəzərə alındığından işlər də keyfiyyətə daha yüksək müstəviyə adlanmışdır. Bakı şəhərində inşa edilmiş müasir layihəli binalar, modern üslublu parklar, funksional yol qovşaqları buna bariz sübutdur. Lakin bu cür proqramların paytaxtdan savayı, ölkəmizin digər şəhər və rayon mərkəzlərində tətbiqi, indiki bəlkə də ümdə şəraitdir. Məhz belə anlamdan irəliləməyə çalışırıq. İlham Əliyev respublikamızın iri şəhər və rayon mərkəzlərində daha praktik və keyfiyyətli abadlıq-quruculuq işlərinin aparılması məqsədilə bir neçə ildir ki, öz ehtiyat fondundan əlavə maliyyə vəsaiti ayrılması haqqında sərəncamlar imzalayıb. Təkcə respublikamızda deyil, onun hüdüdlərindən çox uzaqlarda iri sənaye mərkəzi kimi tanınan Sumqayıt da dəfələrlə Prezident sərəncamı ilə yenidənqurma, abadlıq və yaşıllaşdırma işlərinin davam etdirilməsi üçün əlavə vəsait alan şəhərlər-

rə alan memarlar ilk növbədə yaşıllığa və yaşayış massivlərinin sənaye obyektlərindən kənarda tikilməsinə xüsusi fikir vermishdir. Məhz belə yanaşma özünəməxsus memarlıq, siması olan bir şəhərin yaranmasına imkan vermişdir.

Lakin bütün bunlar çağdaş dövrümüz üçün artıq kifayət deyil. Çünki müasirləşmə öz tələbləri, öz yanaşmaları var. Onlardan ən əsası memarlıqda yeknəsəqliyyə yolverilməzlikdir. Rəziləşmə ki, Sovet dövründə salınan Sumqayıtın memarlıq üslubunda bu amil çox böyük yer tuturdu. Eyni yaşayış massivləri, küçə və prospektlər, oxşar mikrorayon və binalar. Park və xiyabanlarda sadə landsaft, ucuz materiallardan düzəldilmiş fəvvarələr, köhnəlmiş işıqlandırma sistemləri heç bir vaxtda müasir insanın zövqünə uyğun gəlmirdi. Bir sözlə, Sumqayıta çoxdan təzə bir nəfəs, ruh tələb olunurdu ki, belə dəyişikliklər də 2015-ci ildən ortaldandan şəhərdə başlanılan abadlıq, yenidənqurma və yaşıllaşdırma işlərində öz eksiini tapdı.

Sentyabr ayının 2-də Prezident sərəncamı ilə Sumqayıta icra başçısı tapşırığına əsasən Sumqayıtın sənaye mərkəzində, Şahmat Məktəbi ətrafında 50 hektar sahədə 106 hektar sahədə 4,2 kilometr uzunluğunda Sumqayıt Bulvarı inşa ediləcək. Bulvarın ümumi uzunluğu 7 kilometr olan yağış sularının qəbul edici, su, kanalizasiya, kommunikasiya xətləri, küvetlər çəkilib, 100 min kvadratmetr sahəyə yaşıllıq örtük salınıb və təkce bu ərazidə 20 mindən çox ağac və dekorativ kollar ekilib. 16 min kvadratmetr hətəsər çəkilib, gecə işıqlandırma sistemi, 110 ədəd müasir işıq diyəri quraşdır-

3500000 kvadratmetrdən çox sahəyə asfalt örtüyü döşənmişdir. Hazırda bu işlər davam etdirilməkdədir.

Şəhərdə məktəb, uşaq bağçası ilə bağlı problemləri aradan qaldırılması sahəsində də müəyyən işlər görüldü. Belə ki, 56 uşaq bağçasından 48-nin dam örtüyü dəyişdirilib, istilik sistemi bərpa edilib, 8 uşaq bağçası əsaslı temir olunub, ərzaq təminatı məsələləri tam qaydaya salınıb.

Ümumtəhsil məktəblərinin maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması istiqamətində şəhərdə 6 məktəb əsaslı temir edilib.

Şəhərin səhiyyə ocaqları da diqqətdən kənarda qalmayıb, cari ildə 5 xəstəxana və poliklinikada temir işləri aparılıb.

Şəhərdə görülən çoxsaylı işlərlə yanaşı, perspektiv layihələr də az deyil. Planlaşdırılır ki, əhalinin mənfilməşəqətini yaxşılaşdırmaq üçün yaxın dövrdə Kimyaçılar və İnşaatçılar yaşayış sahəsindəki ötən əsrin 40-50-ci illərində tikilmiş, istismar müddətini başa vurmış, kommunal şəraiti olmayan və qazalı vəziyyətdə 100-a yaxın taxta konstruksiyalı yaşayış binasının sökülməsi və əhalinin köçürülərək yeni mənzillərə yerləşdirilməsi məsələsi həllini tapsın. Həmçinin, mərhələli şəkildə 100-dən çox yataqxana binasının əsaslı temiri, 120 kilometr uzunluğunda şəhərdaxili yolları, 1,5 milyon kvadratmetr məhəllə və mikrorayon-daxili sahələrin yenidən qurulması, 40 mine yaxın əhalinin yaşadığı ərazidən keçən, əhalinin və sənaye müəssisələrinin kanalizasiya xətti kimi istifadə etdiyi 7,5 kilometr uzunluğunda Acı Dərə kanalının bərpaya alınması kimi vacib işlər də görülməlidir.

Bəli, aparılan irimiqyaslı abadlıq, quruculuq işləri hesabına bugünkü Sumqayıt sürətlə yeniləşir, müasirləşir və yaşamaq üçün dünyanın ən rahat şəhərlərindən birinə çevrilir.

Yeni həyatın, 70 yaşın mübarək olsun, Sumqayıt!

Söhrab SƏFİYEV, "Respublika".